

รายงานผลการตรวจสอบที่ 64/2561

สิทธิเด็ก กรณีไม่มีบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กเอกชน
ที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

ประเด็นการร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ปัจจุบันมีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายจำนวนมาก เป็นการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 6 สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู แต่เมื่อมีการร้องเรียนปรากฏว่าหน่วยงานที่มีอำนาจรับผิดชอบกลับเพิกเฉย เนื่องจากการไม่มีบทลงโทษผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้เด็กที่อยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายถูกเลี้ยงดูต่ำกว่ามาตรฐาน และถูกทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้รับแจ้งแล้วไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่จะต้องด้วยความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ อันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามนัยมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่กำหนดโทษแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เป็นการทั่วไปและครอบคลุมอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีบทลงโทษสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ดำเนินการเมื่อได้รับแจ้งเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาฟื้นฟูที่ยังไม่จดทะเบียน กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่ามีการกระทำความผิดหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการทำงานร่วมกันกับสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาฟื้นฟู ในการส่งเสริม และสนับสนุน ให้หน่วยงานเหล่านั้น ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก

(2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เรื่องการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมสนับสนุน ส่งเสริม และให้คำปรึกษาแก่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ไม่สามารถดูแลเด็กได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ อันเป็นการแสวงหาความร่วมมือในการดูแลเด็กให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

(3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรกำชับให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกจังหวัด เร่งรายงานข้อมูลสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครอง

สวัสดิภาพ และสถานพัฒนาฟื้นฟู ในจังหวัดที่ตนรับผิดชอบให้แก่กรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปลงระบบฐานข้อมูลอันจะช่วยให้การตรวจสอบเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น

(4) กระทรวงมหาดไทย ควรมีหนังสือแจ้งเวียนกำชับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งอยู่ในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย ประสานความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในการสำรวจตรวจสอบและส่งเสริมสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพและสถานพัฒนาฟื้นฟูในแต่ละจังหวัด

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(1) กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม. แล้ว

(2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน แจ้งว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชนมีภารกิจในการพัฒนา สงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมดูแลสถานรองรับเด็กเอกชน (สถานสงเคราะห์) เพื่อให้ดำเนินงานของสถานรองรับเด็กเอกชนเกิดประสิทธิผลและเด็กได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ดำเนินการ ดังนี้

(2.1) รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานของสถานรองรับเด็ก เอกชน ประกอบด้วยสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลตามมาตรฐานขั้นต่ำ

(2.2) ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานรองรับเด็กเอกชน ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ตลอดจนประสานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำรวจสถานรองรับเอกชน ทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลกลางในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก นำไปสู่การจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(2.3) กรณีที่มีการร้องเรียนเด็กถูกทำร้ายร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ที่อยู่ในความดูแลของสถานรองรับเด็กเอกชน ทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หากพบการกระทำความผิดดังกล่าว ในเบื้องต้นจะแยกเด็กออกมาคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยมีการประชุมคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจากส่วนกลางและในระดับจังหวัด แล้วแต่เหตุที่เกิดในพื้นที่ใดเพื่อประเมินเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดนั้นๆ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 398 “ผู้ใดกระทำความผิดใดๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้อื่นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ในส่วนของสถานรองรับเอกชน จะตักเตือนให้ทราบถึงกฎหมายในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก หากตรวจสอบพบว่าไม่ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะก็จะปิดสถานรองรับเอกชนนั้น ทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้จดทะเบียน โดยในส่วนภูมิภาคอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ